

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Катажина Попова
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас

на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „доцент“
на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по област на висше образование 2. Хуманитарни науки,
професионално направление 2.1. Филология
(Славянски езици – сравнителна граматика на славянските езици)

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 92 от 18.01.2022 г. и в интернет страницата на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на Катедра „Славистика“ към Филологически факултет, като единствен кандидат **участва гл. ас. д-р Лилия Иванова** от Катедра „Славистика“ към Филологическия факултет на ПУ.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Със заповед №23-С2-223/2023 на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност 'доцент' в ПУ по област на висше образование 2. Хуманитарни науки, Професионално направление 2.1. Филология (Славянски езици – сравнителна граматика на славянските езици), обявен за нуждите на Катедра „Славистика“ към Филологическия факултет на ПУ.

Представеният от гл. ас. д-р Лилия Иванова комплект материали е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и ЗРАСРБ и включва следните документи: молба за допускане за участие в конкурс; европейски формат на автобиография; списък на научните трудове; анотации на материалите по чл. 65 от ПРАСПУ на български и на английски език, включително самооценка на приносите; декларация за оригиналност и достоверност; документи за учебна работа; документи за научноизследователска дейност; списък на цитиранията; списък на публикациите по темата на дисертацията; публикации за конкурса.

В обявения конкурс кандидатката участва със следната научна продукция, която не е била представяна пред Специализирания научен съвет по езикознание към ВАК за придобиване на образователната и научна степен "доктор": 2 монографии и 20 статии. Всички те са писани след защитата на дисертацията ѝ, не повтарят включените в предишната процедура и се приемат за оценяване. Приложените 8 статии в списъка на публикации по темата на дисертацията не се вземат под внимание при оценяването. Всички представени от кандидатката документи са добре оформени и старателно подредени. Нямам забележки относно документите.

След като се запознах подробно с предоставените ми трудове на гл. ас. д-р Лилия Иванова, както с тези с монографичен характер, така и с отделните публикации във вид на статии или доклади от конференции, смея да твърдя, че кандидатката в конкурса за „доцент“ работи в интересни области на лингвистиката – сравнителна граматика на славянските езици, съпоставително езикознание, семантика и лингвистична прагматика, чиято доказаната научна значимост днес вече не се нуждае от доводи. Научните ѝ интереси също така са насочени към методиката на чуждоезиковото обучение и преподаване на българския език като чужд. Представената научна продукция от възпитаницата на ПУ „Паисий Хилендарски“, където е завършила специалността Славянска филология с полски език, е предимно в областта на съпоставителното езикознание. Тя изследва два генетично близки, но типологично доста отдалечени славянски езика: южнославянския български от източната подгрупа и западнославянския полски от лехитската подгрупа.

2. Обща характеристика на дейността на кандидатката

Тъй като конкурсът е за преподавателско място — академичната длъжност доцент - редно е да се отбележат заслугите на гл. ас. д-р Лилия Иванова в преподавателската ѝ

дейност. Тя последователно е заемала длъжностите асистент и главен асистент по полски език, а в периода 2003 – 2006 г. е на редовна докторантура по Сравнителна граматика на славянските езици в ПУ, Филологически факултет, Катедра по славянска филология (шифър 05.04.18 Славянски езици/Сравнителна граматика на славянските езици), която приключва през 2008 година със защита на докторат на тема „Плусквамперфектът в славянските езици (с особен оглед на българския и полския език)“. От 2009 година кандидатката работи като преподавател по сравнителна граматика на славянските езици, историческа граматика на полски език и съвременен полски език в Катедрата по Славянска филология на ПУ, а от 2019 година преподава също български език на чуждестранни студенти в ДЕСО на Медицинския университет в Пловдив. Разработила е редица нови лекционни курсове и семинарни упражнения, въведени в програмата на специалност „Славистика“, участвала е в работни комисии на ниво катедра и факултет и в рецензирането на статии от Научните трудове на ПУ. Под нейното ръководство 11 дипломанти от специалност „Славянска филология“ са защитили своите дипломни работи. Това е много похвално и показва, че нейният преподавателски опит е теоретично осмислен.

Внушителни са научните постижения на гл. ас. Лилия Иванова. Тя е авторка на две монографии. Първата представлява преработено, актуализирано и съкратено издание на дисертацията ѝ със заглавие „Плусквамперфектът в българския и полския език“. Намирам, че темата на труда е актуална – тази темпорална форма досега не е била изследвана в съпоставителен аспект в два славянски езика. Това прави темата също така и новаторска. В монографията са изложени основните теоретични проблеми, свързани със семантиката и функциите на плусквамперфекта в българския език с подчертано внимание към мястото и ролята на генетично идентичната форма в полския език. Плусквамперфектът в български език е показан като жива и с активната употреба глаголна форма за разлика от съвременния полски език, където миналото предварително време вече няма тази фреквенция, а се среща предимно в художествени произведения от XIX или XX век. Авторката търси отговори на въпроса какви са причините за изчезването на плусквамперфекта в полския език. Представени са функционално-семантичните еквиваленти на българския плусквамперфект в полския език. В изследването е представен богат и много подходящ за илюстрация материал от двата езика. В теоретичен план изследването е съобразено с трудовете на най-видните български, полски, руски и други учени, писали по тази проблематика.

Втората монография е хабилитационен труд със заглавие „Семантични и функционални особености на темпоралните наречия в българския език в съпоставка с полския език“ (обсъден на разширен катедрен съвет на 14.10.2022 г.). Много компетентно се анализират функционалните и семантичните особености на тези наречия с особено внимание към функцията на модификаторите, разположени в периферията на полето темпоралност. Класификацията на наречията по групи е придружена от оригинално описание на семантичните функции на избрана група лексикални темпорални модификатори в българския език в съпоставка с полските им еквиваленти. Изведени са индекси на лексикалните модификатори с темпорален компонент в българския и в полския език с описание на значенията, които могат да послужат както за целите на практическото обучение, така и като основа при съставянето на двуезичен речник на темпоралните наречия. Представени са мненията на широк кръг български, полски, руски и други учени, работили по темата. На анализ е подложен оригинално, нагледно и теоретично обоснован богат езиков материал от двата езика.

Бих искала да отбележа, че авторката на двете монографии отлично коментира, съпоставя и съвместява различни теории и схващания, свързани с темите, свободно владее терминологията. Много сполучливо са подбрани авторите, чиито изследвания са пряко свързани с научната проблематика, което е похвално. Имената на изследователите не само се посочват, те присъстват и се коментират от различни аспекти в текста. Личи много добро познаване на теоретичните постановки и методологичните принципи. Изпъкват изследователските умения на авторката, интуицията и теоретичната подготовка с многобройни примери от полския и българския език. Бих искала да подчертая, че и в двете монографии проличава свободно владение на полския език, което е гаранция не само за високото качество на наблюденията и изводите към тях, но и за включването на изследователска авторска интуиция в анализите.

Приложеният в двете монографии съпоставителен метод дава възможност за разкриване на разликите и приликите между българския и полския книжовен език както в семантичен, така и във формален план, за извеждане на заключения, които са полезни за прагматично-дидактичните и преводните цели. Като цяло това е принос за лингвистиката, славянската компаративистика и за проучването на българо-полските езикови отношения.

Впечатляващ е броят на статиите, те са 20 и са издадени в сборници и периодични издания (17 са публикувани в България, 3 – в чужбина, Полша). Всички са свързани с преподаваните дисциплини от кандидатката и в по-голямата си част имат конфронтативен характер. Доказват подготовката в тази област и познанието на специализираната литература. В статиите се разглеждат въпроси, свързани с темпоралната система в българския и полския език (глаголните форми, темпорални наречия) във функционално-семантичен аспект. Някои от статиите проследяват глаголните форми в историческия им развой, други разглеждат речевия етикет, оценъчната семантика на темпоралните наречия и т.н. За важността на разглежданата от нея проблематика и твърдения в статиите свидетелстват цитиранията от страна на нейни колеги (8 на брой).

Научноизследователската работа на гл. ас. д-р Лилия Иванова включва участие в национален проект, активни участия в научни конференции, провеждани в България и чужбина. Кандидатката е била съставител и редактор на сборника „Славистиката – пътища и перспективи“, посветен на 70-годишния юбилей на проф. д.ф.н. Иванка Гугуланова.

3. Критични забележки и препоръки

Гл. ас. Лилия Иванова участва в конкурса с достатъчен брой научни трудове. В нейното лице виждам целенасочен изследовател със солидни теоретични разработки, които имат научно-приложен характер и практическа перспектива. Нямам критични забележки или препоръки.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Горепосочените факти заедно с монографиите, статиите и преподавателската натовареност очертават гл. ас. д-р Лилия Иванова като способен преподавател, солидно подготвен теоретично, с убедителна дидактична практика и публикувани размисли върху нея. Научните интереси на кандидатката са тясно свързани с областта на конкурса, а това е много важна предпоставка за израстването и по-нататъшното развитие на гл. ас. д-р Лилия Иванова в катедра „Славистика“.

С оглед на потребностите на ПУ „Паисий Хилендарски“ и въз основа на всичко казано правя заключението, че научната и преподавателската работа на гл. ас. д-р Лилия Иванова я представят като достоен кандидат за заемане на академичната длъжност „доцент“ по научно направление 2.1.Филология, специалност: Славянски езици (Сравнителна граматика на славянските езици).

10.03.2023 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Катажина Попова)